

Hoofdboodschappen NWP in gesprek met commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (BHO)

Het belang van Water en klimaat: kansen voor Nederlands internationaal leiderschap, invloed en handel

Het Netherlands Water Partnership (NWP) heeft kennis genomen van het Hoofdlijnenakkoord dat refereert aan het belang van water in buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking, met de erkenning dat “Nederland bij buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking bijdraagt aan de voedselzekerheid in en watermanagement van andere landen, ook ten behoeve van hun stabiliteit[...]”.

Het belang hiervan is evident. Immers, de wereld staat voor immense uitdagingen op het gebied van waterbeheer: schaarste, droogte en overstromingen, toegang tot drinkwater- en sanitaire voorzieningen, en ontwikkeling en onderhoud van water infrastructuur, en dat alles in de context van klimaatverandering. Klimaatverandering is vooral een watercrisis. Het niet adequaat aanpakken van deze wateruitdagingen zal grote gevolgen hebben voor de wereld, en daarmee voor Nederland: verminderde landbouwproductie in andere regio's, wat onze voedselprijzen en internationale handelsketens zal beïnvloeden; toename van vluchtelingenstromen door wateronveiligheid; uitbraken van te voorkomen infectieziekten, die geen grenzen kennen; en toegenomen fragiliteit en conflicten, met verstrekende gevolgen.

De waterproblematiek is dan ook zowel lokaal als mondiaal van aard, en het is in ons belang dat Nederland bijdraagt aan het aanpakken van deze problematiek, zowel in in eigen land als internationaal. Nederland heeft hierin een sterke reputatie en altijd een leiderschapsrol gehad, onder andere door:

- **De onderkenning van het belang van water in haar internationale beleid**, zoals de Internationale Klimaatstrategie¹, de Mondiale Gezondheidsstrategie², de Nederlandse Internationale Water Ambitie (NIWA)³ en de Afrika Strategie⁴
- **Continuïteit en visie voor de lange termijn**. Het aanpakken van de mondiale waterproblematiek vergt een lange adem. Nederland heeft steeds ingezet op continuïteit in haar internationale waterbeleid, met beleid en doelstellingen voor de lange termijn.
- **Specifieke internationale toezeggingen**. Vanuit zijn langetermijndoelstellingen heeft Nederland toegezegd om in de periode 2015-2030 30 miljoen mensen van toegang tot schoon drinkwater te voorzien en 50 miljoen mensen te voorzien van toegang tot sanitaire voorzieningen. Daarnaast zouden er 3 miljoen mensen per jaar zijn die hun waterbeheer verbeterd zien worden⁵. In het kader van de Water Action Agenda, geïnitieerd tijdens de VN Water Conferentie, zijn er ook toezeggingen gedaan en initiatieven gestart⁶. Door de partijen die aan deze toezeggingen werken – onder andere bedrijven, internationale

¹ Kamerbrief ministeries BHOS en EZK, “Internationale Klimaatstrategie”, 2023

² Ministerie van BuZa en VWS, ‘Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie 2023-2030: Samen zorgen voor gezondheid wereldwijd’ 2022

³ Kamerbrief Ministerie I&W, BHOS, LVVN en EZK, ‘Beleid ten aanzien van Ontwikkelingssamenwerking’, 2019

⁴ Ministerie van BuZa, ‘De Nederlandse Afrikastrategie 2023-2032’, 2023

⁵ Ministerie van BuZa, ‘Resultatenrapportage jaar 2023 – Thema water’, 2023

⁶ United Nations, ‘Water Action Agenda’, 2023

organisaties, maatschappelijke organisaties, waterschappen en drinkwaterbedrijven – wordt goede voortgang gemaakt⁷.

- **Coherentie en een integrale aanpak.** Het aanpakken van internationale waterproblemen is niet iets van één departement. Hoewel de Minister voor BHO verantwoordelijk is voor de internationale inzet van Nederland op het gebied van buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking, raakt dit ook aan de portefeuilles van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid & Natuur, Infrastructuur & Waterstaat, Economische Zaken, en Klimaat & Groene Groei. Nederland heeft daarom ook overkoepelend beleid (NIWA) en interdepartementale afstemming.

In dit gesprek verkennen wij graag het belang van de voortzetting van de Nederlandse voortrekkersrol rondom het behalen van doelen op de internationale water agenda, en de kansen om deze te versterken. Dit doen wij aan de hand van vier kernboodschappen met daarbij behorende concrete actiepunten.

1. Verdienvermogen

De Nederlandse watersector is een belangrijke motor van de Nederlandse economie; Met een lange en rijke traditie in waterbeheer, infrastructuur en technologie, heeft Nederland een sterke reputatie en een leidende rol in de mondiale watersector opgebouwd. De omzet van de Nederlandse Water sector in het buitenland bedraagt meer dan € 10 miljard⁸. En de internationale vraag naar Nederlandse waterexpertise groeit gestaag, wat grote kansen biedt voor de economische groei van onze watersector én om wereldwijd duurzame impact te maken. Deze specifieke vraag naar Nederlandse waterexpertise beperkt zich niet tot onze technische kennis en innovaties, maar is ook zeker te danken aan onze integrale benadering – ‘the Dutch Diamond Approach’ – waarin wij de samenwerking opzoeken tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld. Steun voor maatschappelijke organisaties, die nauw samenwerken met boeren, vissers en andere lokale gemeenschappen, is van cruciaal belang in onze internationale inzet op water en klimaat. Dit is essentieel om tot effectieve en duurzame oplossingen te komen die breed gedragen worden door de samenleving.

Cruciaal bij het ondersteunen van de handelsagenda zijn de lokale netwerken en contacten met publieke organisaties, ministeries, financiers en banken. Er zijn enkele – door de Nederlandse overheid gesteunde – programma’s die in de loop der jaren sterke lokale netwerken hebben opgebouwd – samen met de Nederlandse ambassades – die van belang zijn bij het realiseren van grootschalige duurzame impact en het creëren van investeringskansen waar bijvoorbeeld Invest International en het Nederlandse bedrijfsleven op in kunnen spelen.

Acties:

- Zet in op diplomatie en eerlijke handel. De Nederlandse watersector kan profiteren van een sterke diplomatieke ondersteuning. Handelsmissies, internationale verdragen en samenwerkingsovereenkomsten zijn cruciaal voor het creëren van een gelijk internationaal speelveld en het opbouwen van duurzame partnerschappen voor sociaal-economische ontwikkeling. Hierdoor kan Nederland zich onderscheiden van de concurrentie met innovatieve en inclusieve oplossingen.

---

⁷United Nations, Mapping and Progress of the UN 2023 Water Conference Water Action Agenda, 2024

⁸ Water Sector Export Index (WEX) 1995-2022, Prognose 2023

- Voor duurzame handel en het effectief laten landen van Nederlandse kennisexpertise, zijn ook sterke lokale publieke waterorganisaties, in de landen waar Nederland actief is, van cruciaal belang. Zonder sterke lokale waterinstituten zijn interventies vaak van korte duur. De publieke waterautoriteiten en -bedrijven in die landen openen daarnaast deuren voor de Nederlandse watersector en andere sectoren die sterk afhankelijk zijn van schoon en voldoende water. Met het sterke Nederlandse water governance model, is Nederland bij uitstek het land dat in moet blijven zetten op het versterken van de governance van publieke waterautoriteiten in onze handelslanden en landen waar we werken aan stabiliteit en veiligheid.
- Gerichte ondersteuning aan maatschappelijke organisaties. Waar Nederland altijd het belang van het betrekken van alle partijen in waterthema's erkent, is de praktijk dat in veel landen het maatschappelijke middenveld onder druk staat, en maatschappelijke organisaties niet altijd mee kunnen praten over waterproblematiek. Gerichte ondersteuning aan maatschappelijke organisaties is daarom randvoorwaardelijk.

2. Wederkerige uitwisseling van kennis en kunde

De Nederlandse internationale samenwerking op het vlak van water is geen eenrichtingsverkeer. Wij halen ook steeds meer kennis en kunde uit het buitenland om onze eigen wateruitdagingen het hoofd te bieden⁹. Nederland leert van Japan over zogenoemde deltadijken¹⁰, Nederland leert over landbouwmethoden van landen die al veel langer kampen met extreme droogte en dalende grondwaterstanden¹¹, en de Caribische eilanden van het Koninkrijk wisselen kennis uit met netwerken van andere kleine eilandstaten over het omgaan met de steigende zeespiegel. Deze terugbetaling in de versterking van het Nederlands aanpassingsvermogen is inherent aan onze internationale inzet en investeringen. Volgens het recente rapport van de WRR¹² "Nederlandse Watersector: Innovatie en Kennisdeling", is deze constante ondersteuning van cruciaal belang voor het behoud van onze leidende positie. Daarnaast is het delen van kennis, via netwerken en anderszins, en het opbouwen van capaciteit in opkomende markten van groot belang. Een meer bewuste wederkerige uitwisseling met andere landen kan nog meer kansen bieden voor de toekomst van Nederland.

Acties:

- Om voorop te blijven lopen, is voortdurende investering in innovatie en onderzoek essentieel. Daarnaast zijn programma's gericht op kennisdeling, kennisamenwerking en capaciteitsopbouw ook krachtige instrumenten bij het bouwen van relaties in de zogenoemde 'middle income countries' waar grote uitdagingen zijn en kansen liggen voor de Nederlandse watersector. Wij vragen u om dit te blijven ondersteunen via gerichte subsidies en stimuleringsprogramma's.

3. Nederland als betrouwbare en coherente partner in handel, hulp en diplomatie

We verdienen niet alleen direct aan de export van onze waterkennis en -kunde; veel van onze handelsketens hebben een belangrijke water component. Zo is de productie van land- en tuinbouwgewassen of textiel afhankelijk van de manier waarop waterbeheer lokaal is ingericht. Andersom heeft deze productie invloed op de beschikbaarheid en kwaliteit van water in deze

---

⁹ Prof. mr. dr. H.J.M. Havekes, "Successful Decentralisation? A critical review of Dutch water governance", 2023

¹⁰ STOWA, "De deltadijk", 2017

¹¹ Universiteit Utrecht, "The Netherlands must improve its groundwater management", 2020

¹² Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, "Nederlandse Watersector: Innovatie en Kennisdeling", 2023

producerende landen. Het is daarom van groot belang van die landen én in het belang van het Nederlands verdienvermogen dat waterbeheer zo duurzaam mogelijk is ingericht.

Bij een complex onderwerp als water bestaat echter altijd het risico dat we met de ene hand iets opbouwen, terwijl we met de andere hand het afbreken. Met ontwikkelingshulp kunnen projecten worden opgezet om de waterkwaliteit te verbeteren, maar een Nederlandse investering in de textielindustrie zonder adequate zuivering kan dit tegelijkertijd tenietdoen. Zulke situaties doen zich voor omdat de onderlinge afhankelijkheid van verschillende interventies niet altijd even inzichtelijk is voor alle partijen, of omdat verschillende belangen anders worden gewogen. Nederland probeert dat te ondervangen door interdepartementale afstemming, en overkoepelend beleid (de NIWA). Ambassades spelen ook vaak een rol in de afstemming van initiatieven op het gebied van handel, hulp en diplomatie. Bij verschillende onderwerpen binnen de internationale samenwerking wordt een coherentietoets (de SDG toets) gedaan, echter (nog) niet voor water.

Acties:

- Wij pleiten voor het behouden en actualiseren van de NIWA als overkoepelend beleid, met de daarbij horende interdepartementale afstemming;
- We verzoeken de Kamer om het kabinet op te roepen de Toets Effecten Ontwikkelingslanden uit te voeren, zoals voorgeschreven in het Beleidskompas als verplichte kwaliteitseis. Deze toets omvat alle effecten van beleid op ontwikkelingslanden, inclusief de effecten op SDG 6 in die landen. Onderzoek van Building Change wijst uit dat de toets bij 20 voorstellen mét ontwikkelingsrelevantie niet werd uitgevoerd.

4. Stabiliteit en veiligheid: universele toegang tot water & sanitatie

Toegang tot voldoende en schoon water is simpelweg een randvoorwaarde voor veilige, gezonde en stabiele samenlevingen; zowel binnen een gemeenschap, tussen dorpen, en in de internationale verhoudingen, tussen landen. Denk hierbij aan eerlijke waterverdeling tussen verschillende watergebruikers (boeren, industrie, burgers, etc.), toegang tot schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen. Investerings in deze voorzieningen dienen niet alleen het lokale belang van mensen door in hun dagelijkse behoeften te voorzien, maar dragen ook aanzienlijk bij aan het voorkomen van het uitbreken en verspreiden van ziekten en het vermijden van conflicten rond water en andere natuurlijke hulpbronnen.¹³ Een investering in waterzekerheid, is ook een investering in een gezonde bevolking die scholing kan volgen en deel kan nemen in het economische en maatschappelijke leven. Universele toegang tot water levert daarnaast jaarlijks 37 miljard USD op aan economische groei (en vermeden maatschappelijke kosten), en universele toegang tot sanitatie genereert 86 miljard USD aan economische groei (en vermeden maatschappelijke kosten)¹⁴. Toegang tot schoon drinkwater is ook een randvoorwaarde voor het vestigen van bedrijven en leidt daarmee tot duurzame armoedebestrijding en vestigingskansen. En dat is uiteindelijk ook in het belang van 'Nederland handelsland', waarin wij afhankelijk zijn van onze diplomatieke relaties en handelspartners.

Voor het realiseren van universele toegang tot water & sanitatie zijn langjarige partnerschappen noodzakelijk. In deze partnerschappen wordt de capaciteit van (publieke) drinkwater & sanitatie bedrijven en waterbeherende instanties versterkt zodat zij de uitdagingen op het gebied van

---

¹³ United Nations, "As Conflicts Rage, Planet Heats Up, Safeguarding Global Water Supply, Managing Shared Resources Responsibly Key for Peace", 2024

¹⁴ WaterAid, 'Mission-critical: Invest in water, sanitation and hygiene for a healthy and green economic recovery', 2021

toenemende watervraag & migratie, beschikbaarheid van waterbronnen, klimaatverandering en veiligheid op den duur zelfstandig het hoofd kunnen bieden.

Nederland levert al een bijdrage via haar ontwikkelingssamenwerkingsbeleid, met de daarbij behorende visie, doelstellingen en toezeggingen. Er zijn bijvoorbeeld complementaire langjarige programma's¹⁵ die op grote schaal efficiënt concrete en duurzame resultaten neerzetten op het gebied van toegang tot water & sanitatie.

Acties:

- Wij verzoeken u om in te zetten op de voortzetting van het huidige beleid op het gebied van water binnen de ontwikkelingssamenwerking en ervoor te zorgen dat Nederland een leidende rol blijft spelen, zowel in woorden als in daden. Nederland moet een betrouwbare partner blijven in het waterdomein, en dat vereist dat we doorgaan met wat effectief is.
- Vasthouden aan de kwantitatieve meerjaren doelstellingen op drinkwater en sanitatie en integraal waterbeheer;
- Blijven werken aan bestaande relaties met (regionale) overheidsinstanties.
- De Nederlandse bijdrage aan de Water Action Agenda gestand doen. In de Kamerbrief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, naar aanleiding van de VN Waterconferentie van vorig jaar, wordt de noodzaak van een wereldwijde Water Action Agenda benadrukt. Dit biedt Nederland een uitstekende gelegenheid om haar leidende rol in waterbeheer op het internationale podium verder uit te bouwen en te versterken, en zo bij te blijven dragen aan duurzame ontwikkeling.

---

¹⁵ BlueDeal, WaterWorX, Finish Mondial, AquaforAll